

Vaste Commissie voor Taaltoezicht
Warandeborg 4 – 1000 BRUSSEL

Brussel, 23 februari 2018

Uw brief van:
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: 49.315-316/II/N
[...]

[...]

Mijnheer de Burgemeester,

Ter zitting van 23 februari 2018 onderzocht de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) in haar Nederlandse afdeling (NA) 2 klachten ingediend tegen de benamingen van de straten “Cache Debacker” en “Garennestraat” in Herne. De klager stelt dat de Franstalige termen “Cache” en “Garenne” niet mogen gebruikt worden als deel van een straatnaam in Herne aangezien straatnamen mededelingen zijn aan de bevolking, die in het Nederlandse taalgebied in het Nederlands moeten gesteld zijn.

In antwoord op de gevraagde inlichtingen deelde u aan de VCT het volgende mee:

“Het college van burgemeester en schepenen heeft met verbazing kennis genomen van uw schrijven betreffende de straatnamen “Cache Debacker” en de “Garennestraat”.

Deze beide straatbenamingen zijn echte toponiemen die nog gebruikt worden in het hedendaagse dialect van de inwoners van Sint-Pieters-Kapelle.

Het toponymisch onderzoek, o.a. uitgevoerd door [...], wijst erop dat deze beide benamingen sinds oudsher werden geattesteerd in officiële documenten, alhoewel ze niet teruggaan tot de vroege middeleeuwen, maar wel tot einde 18de, begin 19de eeuw. Ze afschaffen of vervangen zou een aanslag zijn op het eeuwenoude plaatselijk taalgebruik. Bovendien is een toponiem de schriftelijke weergave van een reeds veel eerder mondeling oraal taalgebruik. Het behoort als het ware tot het cultureel erfgoed van een streek.

“Garenne” is inderdaad een Frans woord en betekent: “een braakliggend terrein waar wilde konijnen leven”. Dit terrein is gelegen juist op de grens met Edingen, een Franstalige stad met faciliteiten. Volgens de overlevering zou dit domein eigendom zijn geweest van de Heren van Edingen. De kapel die er werd opgericht draagt ook de naam “de kapel van het Garenneken”. De nabijheid van Wallonië kan een verklaring zijn voor het gebruik van dit Franse woord. Dit werd overgenomen door de inwoners van Sint-Pieters-Kapelle zoals er trouwens veel Franse woorden in gebruik zijn geraakt in het plaatselijk Vlaamse dialect. Het woord “garenne” is nu nog erg in gebruik naast “konijnenbos”. Beide vormen worden gebruikt door de inwoners, wat de intrinsieke toponymische waarde van beide rechtvaardigt.

“Cache Debacker” is eveneens een oud toponiem. De eerste schriftelijke attestatie dateert uit 1843.

Het betekent de “cache” van de familie [...]; in die periode leefden er trouwens drie huisgezinnen in dit straatje. Het woord “cache” is eveneens een term geleend van het Frans, nl. van het Picardisch dialect in voege in de streek van Doornik. “Cachier” betekent er “stoep, toegangsweg, op- of afrit”. Het woord werd vervlaamst in “(op)- en (weg)kasjen, wat betekent “opjagen”, “achternazitten”, “met kracht verwijderen”. Een “cache” is een korte veldweg die leidt naar de weide waar de hoevedieren naar toe worden gedreven. Het woord “cache” is nog erg in gebruik als dialectvorm, zelfs in het meer noordelijk gelegen Herne en Herfelingen. Er zijn andere schrijfvormen zoals “keitse”, “kaitse”, met trouwens dezelfde betekenis als “cache” en die zijn aanwezig in andere straatnamen in Sint-Pieters-Kapelle zoals “Steyvekaitse”, “Lookaitse”, “Regnierkaitse”. De “cache Debacker” is de enige die de zgn. Picardische vorm heeft behouden.

“Cache Debacker” vervangen door iets anders zou betekenen dat al de andere benamingen met “-kaitse” moeten worden afgeschaft, want ze betekenen alle hetzelfde en ze kennen dezelfde oorsprong. Alleen is de schrijfwijze vervlaamst.

Mocht men ze afschaffen, dan dienen logischerwijze veel woorden worden afgeschaft, zoals b.v. “straat” zelf, want het komt van het oud-noordfrans dialect dat op zijn beurt teruggaat op het laat-latijnse “strâta”, d.i. “geplaveide weg”.

Wij hopen hiermee aan te tonen dat de straatnamen Cache Debacker en Garennestraat niet afgeschaft mogen worden.”

*
* *

Straatnamen zijn berichten en mededelingen aan het publiek in de zin van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (SWT) en dienen in het Nederlandse taalgebied uitsluitend in het Nederlands te zijn gesteld (artikel 11, § 1, SWT).

Cache Debacker

De NA stelt vast dat het woord “cache” voorkomt in de woordenlijst van het elektronische “Groene boekje” (woordenlijst.org). “Cache” is een Nederlandstalig woord en betekent volgens de taaltelefoon van de Vlaamse Gemeenschap “geheime opslagplaats”.

Aangezien de straat “Cache Debacker” een Nederlandstalige benaming heeft acht de NA de klacht op dit punt ontvankelijk maar ongegrond.

Garennestraat

Het woord “garenne” is een Franstalige term.

De VCT heeft reeds meerdere malen geoordeeld dat sommige benamingen met een geschiedkundig of folkloristisch karakter, of die plaatsnamen of bijnamen zijn, niet vertaalbaar zijn zonder hun eigenheid te verliezen (cf. advies 26.151 van 10 november 1995, 35.044 van 10 april 2003, 25.076 van 30 december 1993, 40.134 van 21 november 2008, 44.046 van 11 januari 2013 en 47.234 van 15 april 2016).

Wat het gebruik van de benaming "Garenestraat" betreft, acht de Nederlandse afdeling van de VCT zich onbevoegd. Zij meent dat dit probleem onder de bevoegdheid van de "Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie" valt.

Een afschrift van dit advies wordt gestuurd aan de klager.

Hoogachtend,

De Voorzitter van de
Nederlandse afdeling,

[...]